ÇELE

BOLU

Yücel ÖZKAYA

İlkan SAN

Mahmut ŞAKİR

Behçet Kemal Çağlar

Vahap TUNCER

Dr. Şemsettin ULAŞ

Muhsin Karamanoğlu

Ahmet AYBERKİN

Prof. Besim DARKOT

6

ÇELE

BOLU KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİNİN AYLIK YAYIN ORGANI

Ağustos 1963

Yıl : 1 Sayı : 6

İdare yeri :
Hürriyet Cad. No. 66
BOLU

Para gönderme ve haberleşme adresi :

ÇELE DERGİSİ
P. K. 4
BOLU

İmtiyaz Sahibi
Bolu Kültür ve Yardımlaşma Derneği adına
Muhsin Karamanoğlu

İdare Müdürü
Erkan Tüzün

Sorumlu Müdür
Yücel Özkaya

Sayısı 100 kuruş
Yıllığı 12 Lira

Gönderilen yazılar geri verilmez

Basıldığı yer
TUNÇER MATBAASI Tel : 173 BOLU

Kapak baskısı :
San Matbaası - ANKARA

KAPLICALAR

27 Mayıs İnkilabından sonra kazanılan eserlerden, ilgileri bakımından Bolu Halkınca en mühimi belki de kaplıcalardır. Senelerdenberi bir mesire yeri olan ve Bolu'luların meşhur paşapilavını geniş ve çimenli avlusundaki söğüt gölgesinde yedikleri kaplıcalar, zamanla işletenlerin fazla para kazanıp imarı unutmalarından ve mülk sahiplerinin de bir araya gelerek bu işi yapamadıklarından dolayı bir hayli yıpranmış, içi pislikten girilmez hale gelmişti. Her ne kadar motorlu taşıt araçlarının artması neticesi yaylı arabalar yerlerini küçük otobüs, minibüs ve taksitlere bırakmış ise de kaplıcaların imar bekliyen durumu gözden kaçmıyordu. Halkımızın içten beklediği bu imar durumu, eldeki imkânların genişlemesinde ilk olarak ele alınması ile hepimizi memnun bırakmıştır.

Ağustos. 1963 ayı içinde muvakkaten Kızılay tarafından işletilmeye açılan kaplıcalarımızın bütün Otel inşaatı tamamlandıktan sonra, iyi bir müstecir tarafından işletildiği takdirde, beyaz marmerle kaplı banyo kısmı, havuzları, şifalı demir ve kükürtlü suları ve şahane manzarası ile Bolumuzda Abant'tan daha fazla rağbet bulacak bir mesire, gezi ve dinlenme yeri olabilecek kalitededir.

Yüzbinlerin hattı milyonun esirgenmediği kaplıcalardan, onun bütün mimarisini, güzelliğini ortaya koyacak olan parkı için birşeyler düşünülüyormu? Yoksa bu park kaplıcadan esirgenecekmidir ? Bu durum bütün hemşehrilerimizin birbirine sorduğu şüphe ile karışık bir sorudur. Şayet iyi bir park plânı burada tatbik edilecek olursa serpilen yüzbinlerce liranın yüzü güler. Aksi halde, tomruk yığınları ve yabani otlar arasında sıkışmış kalmış bir durum gösterecek kaplıcarımıza gelecekler yakın çevresinin çirkinliğinden daima şikâyet edeceklerdir.

Kaplıcaların imarı hususunda, yerinde ve dinamik kararlar veren İdarecilerimizden bu hususu da gözden kaçırmamalarını rica ederiz.

ÇELE

Bir Gezi Dolayısıyle İzlenimler ve Bolu

Yücel Özkaya

Temmuz ayı içinde "Doğu Avrupa'nın uyanışı" adlı, Doğu Avrupa'nın 15. ve 16. ıncı yüzyıllardaki durumu ile ilgili konferansları dinlemek için, Fransa'nın Tours şehrine davet edildim. Onyedi gün süren bu konferans sırasında, beş millete ait, otuz öğrenciye, Türkiye'nin bir asır önceki Osmanlı İmparatorluğundan ayrı, değişik bir memleket olduğunu tanıtıp, iyi hatıralar ile ayrıldık. Nitekim, kurs yöneticileri, kurs sonunda bunu belirtmişler dir. Kurs direktörü Prof. Mesnard, ayrılacağımız sırada, yazılı olarak verdiği bildirisinde şöyle demiştir. "Tourain'de sevinç ile karşıladığımız Türk dostlarımıza

Uluslararası Humanizm etütlerinin yedinci stajına katılan, birinci değerdeki Prof. Dr. Ms. AKDAĞ ile onun Ankara Üniversitesindeki öğrencilerinin bizi ziyaretlerinden çok şeref duyduk ve memnun kaldık, ümid ediyoruz ki bizde yakında onları ziyaret edeceğiz."

Yolculuğum sırasında, Avrupa ülkelerinin yol boyunca hiç eksilmeyen sık ormanlarını görerek, ülkemizle, özellikle, Doğu Anadolu ile karşılaştırarak, üzüntü duydum. Fakat, Bolu ormanları ve Abant çevresi bu üzüntümü azda olsa azalttı. Gönül isterki, yurdumuzun heryeri ormanlarla kaplanmış olsun, çorak yer kalmasın. Bu görev de ormancılara düşüyor.

Fransa'da, Paris, Tours şehri ve çevresinde köy unsurunun kalktığı, onun yerine her nehrin kenarında (Loire, Seine), kasabaların olduğunu gördüm. Paris'in ortasından geçen Seine ve Tours'dan geçen Loire nehri bu iki şehrin adeta hayat damarı.

Fransızlar çok değerbilir kişiler. Özellikle, Paris şehrinde, hemen hemen 30-40 adımda bir anıt, yahut heykel var. Tarih ve medeniyetlerine verdikleri değer, müzelerinin çokluğundan da belli oluyor. Tarihi eserlerden, heykellerle süslü Seine nehrinin, bir çok köprülerinden bir tanesini teşkil eden, III. Aleksandre'nın yaptırdığı köprü en ilginci.

Tours şehrinde ise, feodalite'den kalma 25 şato büyük bir titizlikle korunuyor, ve bu şatoları her gün binlerce turist ziyaret ediyor. Tarihi kişilerin yaşadığı, yahut azda olsa gelip, yerleştikleri bir şehir olan Touas'da, bunların geliş, kalış, ölüm tarihleri ile ilgili resimler, heykeller, yazılar, anıtlar hemen bunların geldikleri sıralarda yapılmış ve bu zamana kadar korunmuşlardır. Örneğin, Ambois şatosundaki Louis Philip'in tabloları, şimdi müze olan olan Kardinal Rişliyö, Honore de Balzac, Leonardo da Vinci konakları, Hotel de Ville (Fransızların Belediye Sarayları) deki muazzam anıtlar..... Ayrıca, sokaklara H.de Balzac, Danton, Rousseau, Richlieu gibi verilen isim-

ler, bu kişileri ölümsüzleştiriyor.

Bunları görürken, Bolu ve Anadolu'nun diğer şehirlerini düşündüm. **Kaç** sokağımıza büyüklerimizin isimleri verilmiş veya meydanlara anıtları, **küçük** de olsa büstleri dikilmiştir? Bugün, bir Hanif, Bir Dertli, bir İbrahim ağa, bir Mustafa efendi, Dörtdivanlı Hilmi ve daha ortaya çıkaracağımız **bir çok** tarihi şahıslar unutulmak üzeredirler.

Öyle sanıyorum ki, şehrimizin gözle görülen meydanlarına, **bunların çok** az masraf isteyen küçük büstlerinin dikilip, altlarını yazılacak küçük **yazılar** şehrimizin turist sayısını artırır ve bizim gurur duymamızı sağlar. **Avrupa** memleketleri birazda kendilerini bu şekilde tanıtmışlardır.

Belediye yahut Hususi Muhasebe, az bir para ayırmak ile bu işe girişirse, çok yerinde ve yararlı bir iş yapmış olur kanısındayım. Parklarda **yahud** yeni imar plânına göre meydanların görülecek yerlerinde, dergimizde **de** görülen, kıymetli şahsiyetlerin, küçük büstlerinin dikilmesi, hem **değerbilirlik** hemde onları tanımamız ve tanıtmamız için yararlı bir işlem olacaktır.

Bizans imparatoru Hadrianus'un doğduğu yer olan ve en çok **Üsküb**ide tarihi Bizans eserlerinin kalıntıları ile dolu olan (Açık hava Tiyatrosu **v.s.**) Bolu'nun tarîhi tanıtımını iyi yapamıyoruz.

RÜYA

İlkân SAN

Dansımızın ritminde
Portofino'nun
Sihirli melodilerinde
Baş'adı aşk
Sen kollarımda
Bir melek
Sen kollarımda
Hülya
Sen
Sen benim olmuştun
Güya
Uyandım ki
Sorma
Hepsi düş
Hepsi Rüya.

Bolu Tarihini aydınlatıcı belgelerden bir örnek

KÜÇÜK ALİOĞLUNA AİT BİR VESİKA

Hazırlayan : Mahmut ŞAKİR

Bolu Voyvodası: zide mecdehuya hükümki

Bolu Sancağı civar-ı Saltanat-ı seniyyem olmak hasebiyle eşkıyadan memleketi muhafazaya say ve dikkat eylemek ve bahusus bu ahd-ı karib başıboş levendan eşkıyası havali-i Bolu'da güşt û güzar ve ibadullaha izal-i gezend ve hasar üzere oldukları ihbar olundukta ahz ve istihsal ile fimabad eşkıyaya ruhsat verilmemek hususu sana Emr-i Şerifimle ifade ve tenbih olunduktan naşi Emr-i Şerifime itaaten ve sürut-u mülükâneye riayeten havza-i hükümetki eşkiyadan tenzih ve tathir eylemek fariza-i zimmetin iken elyevm Bolu Sancağında Kapusuz eşkiyasından Küçük Ali demekle maruf şaki ile nefer-i mikdarı atlu ile etraf ve eknafı bîpâk ve perva gezüb rast geldiği kura ahalisine dest-i tasallutu dıraz ve ebnay-ı sebile ve kârbanlara enva-ı cevr ve ezaya ağaz ve hatta Karacalarda bir kârbanın üzerine hücum ve vâfir eşyaların nehb ve ğaret hengâmına dergâh-ı muallam Kapucu başılarından Diyarbekire memur Ruhalı Mehmed dame mecdehu üzerlerine varub kârbanı yedlerinden tahlis eylediğini istima edenler haber verdiler Havza-i Hükümetinde kârban uruldüğu ve iki neferi eşkıyanın fukaraya eza ve taaddi eyledikleri malumun ve mesmuun olmak daire-i ukulden beruden bir keyfiyet olub icray-ı emr-i hükümet ve muhafaza-ı ehl i meriyet kusur ve ğafletden ve emr-i şerifime ilâm-ı itaatinden neşet eylediği vazıh ve ayan olduğuna binaen şaki-i mezburun ve havadarlarının rüus-u maktuları senden matlub-u hümayunumdur. Eğer rüus-u maktuları birkaç güne dek gelmek lâzım gelür ise yaranına senin başın kesilüb pişgâh-ı Seray-ı Humayunumun ilka-i hak-i mazarrat olunmak zimmet-i Şahanem lâzım geldiği mâlûmun olmak için iş bu emr-i şerifim ısdar ve . . . ile irsal olunmuşdur. imdi emr-i şerifim vâsıl olduğu saat bilâ tevakkuf üzerlerine varub ve yataklandurub basub cümlesinin başlarunu kesüb başlarını deraliyyeme irsale müsaraat ve fimabâd havza-i hükümet ki eşkıyadan tathire sarf-ı mukadderet ve ebnay'ı sebilin kemâl'i emn ve refah ile imrarlarına ve muhafaza-i ehl ve raiyete terk hevab ve rahat ve minbâd Bolu Sancağında eşkıyanın vücudu haberi samia-i mülûkânemi tahriş etdirmemek ikdam ve say-i mâlâkelâm eyliyesin matlub-u hümayunum üzere eşkiya-i mezburenin birkaç güne dek başları gelmeyüb rehavetinden naşi hükümetden karar eylediler ve tahassüs olunmak üzere etrafa adamlar neşr olunmuşdur deyu müdafaa yollu tahriratın gelmek lâzım geliyor ise ibreten lil gayr bilaman senin başın kesilüb yerine zapt memlekete kâdir ahâr kimesne voyvoda nasb olunacağını mukadder bilüb ana göre hareket eylemen babında

fi Evahir-i C 1171 (1758 Mart başları)

VESİKANIN YERİ : Başbakanlık arşivi-Mühimme defteri 160 Sahife 133 vd.

Pirimiz buyurmuş biz denemişiz :

Çele için

Âşık, tüy gibidir canan yolunda
İçinde dağ gibi bir hayal yatar.

Derin denizleri geçer yürüyüp
İki damla yaşın içinde batar.

İstek fıkır fıkır kaynar kazanda
Özlem tütsü tütsü gözünde tüter.

Gün olur ki aklı gider başından
Gün olur ki kalbi topukta atar

Engeller önünde yığılır dağ dağ
Gönlü dalga dalga denizi ister

Pirimiz buyurmuş, biz denemişiz :
"Aşk gelicek, cümle eksikler biter".

Behçet Kemal Çağlar

ABANT taksim edilmemelidir.

Yazan : Vahap TUNÇER

Kulağımıza çalındı ki Abant çevresinden parça parça yer istiyenler çoğalmış ve yine duyduk ki bu istekler ilgili ve selâhiyetli makamatça müsait karşılanıyor ve is'afı düşünülüyormuş. Bu arzu ve talepte bulunanlar resmî, yarı resmî ve hususî teşekkül ve müesseselermiş.

İşittiğimiz bu esas haberin teferruatını tetkik ettik; ve hakikat olduğunu anladık. Öğrendiğimize göre Abant'ın güney kısmında bir bölgeyi devamlı kamp yeri olmak üzere ciheti askeriye istermiş. Diğer müsait bir kısmına yine kamp ve tesisler kurmak üzere Kızılay talip imiş. Filân sağlık müessesesi filân kısma bir sağlık kampı, yurdu veya sanatoryum yapmak üzere, filân sınaî müessese veya fabrika, kendi bünyesindeki memur ve işçiler için dinlenme evleri yapmak üzere veya filân spor teşkilâtı çeşitli spor tesisleri vücuda getirmek üzere isteklerde bulunuyorlarmış.

Henüz bunların çoğu tasavvur hâlinde olmakla beraber, tahakkuk ettiği veya tahakkukuna imkân verildiği takdirde Abant'ın hâli nice olur hiç düşünülmüş müdür?

Bolu'muzun geleceğini Turizm dâvâsının başarılmasında görmeği artık münakaşe kabul etmez bir gerçek olarak anlamış bulunuyoruz. Bu başarıyı da başta Abant'ımız olmak üzere Kaplıcalarımız, Gölcük, Karadere ve daha Bolu'ya Allah'ın birer lütfu olan Tabiat harikası güzelliklerimiz sağlıyacaktır.

Bu tabiat harikalarının öncülüğünü yapan Abant, daha şimdiden yalnız yurd içinden değil, fakat yurd dışından da turist çekecek kadar, buraya tesisler yapmak üzere sermayedarlar müracaat ettirecek kadar şöhret yapmış ve ilgi çekmiştir, çekmektedir.

İşte bu Abant, ileride mutlak ve muhakkak olarak ve Abant'ın tamamı olarak ele alınıp işlenecektir. Geçenlerde Vilâyetle temas eden bir ecnebî firma buraya 30 - 40 Milyon lira yatırım yapmak üzere 30 - 40 sene müddetle işletme hakkını istemiş ve müddet sonunda yaptığı bütün tesisleri bırakıp gitmeği de teklifi meyanında beyan etmiştir. Böyle bir kiralamaya muvafakat edildiği takdirde Abant'ı bir bom boş dağ olarak ele alıp tamamına hâkim projelerini ona göre tanzim ederek tatbika geçecek ve bugün mevcut büyük otel dahil, diğer binaların hepsini kaldırıp yeniden ve kendi plânlarını uygulayarak bu müstesna yeri modern dünyanın en ilgi çeken mesiresi haline getirecekmiş. Asfalt çevre ve dağ yolları, gölde bizim düşünemedigimiz çeşitli tesisatlar, Tepelerden vâdilere teleferikler, şimendifer turları, lünaparklar, gazinolar, oteller, dağ evleri, dinlenme yuvaları, eğlence bölgeleri ve daha neler, neler...

Şu satırları yazarken bana da hayâl gibi gelen bu saydıklarımın husul bulmamasına hiç te sebep yok ve Abant ileride bu duruma mutlaka kavuşacaktır. Fakat, yazımızın başında ele aldığımız taksim konusu işte o zaman imâra mâni bir mes'ele olarak karşımıza çıkacaktır. Ne gibi mi? Neden mi? İzah edelim.

Hepimizin bildiği veçhile Abant'ın batı kuzey bölgesinde her sene Askerî kamp kurulur. Ortasında bir lokanta - Gazinonun bulunduğu bu kamp belki 100 kadar çadırdan müteşekkildir. Bu sene göl kenarına bir de su üstü gazinosu yapıldı. Taşıt araçları ve hatta bir iki küçük uçağın bulunduğu kamp yeri bir askerî sitedir. İşte bu kampın önünden geçen Abant'ın çevre yoluna bu yıl kısa aralıklarla bir kaç tane (Hendek - Barikat) kazdırıldı. Sebebi, oradan geçen vasıtaların sür'atlerini kesmek ve toz kaldırıp çadırları rahatsız etmelerine mani olmak içinmiş. Lâkin Hergün Abant'ta yolcularına öğle yemeği veren büyük yolcu otobüslerinden bir kaçı ve pek çok hususî vasıta bu çukurlara düşüp hırpalanınca şikâyetler yükseldi. İstanbul basınına aksetti ve ciheti Askeriye bu çukur - hendekleri kapatmaya ve kamp boyunca yola zift döktürüp toza bu suretle mani olmaya mecbur oldu. Bu baştan böyle yapılıp vasıtalara eziyet edilmese olmaz mıydı acaba?

İşte yukarıda sıraladığımız müessesat, kendilerine tahsis edilen kısım ve sâhalarda - haklı olarak - Kamp çevresini korumak üzere hâkimiyet ve tasarruf tesis eder de Abant'ın umuma mahsus kısımları azalır ve daralırsa ve bilhassa bahsettiğimiz bir sermayedar Abant'ın tamamına mahsus bir büyük yatırıma teşebbüs ederse, küçük tesisler veya kampların sahipleriyle ihtilâfa düşülmemesi imkânsızdır.

Bu kabil tahsisler ancak ilk tanıtma devrelerinde ve kısa süreli muvakkat tesisler için yapılabilir. Abant çevresinde evvelce Beden terbiyesi teşkilâtı için yapılan Kayak evi, Bolu ve Mudurnu Belediyelerince yapılan küçük binalar böyle ilk tanıtma ve ilk faaliyet tesisleri idi. Sonra hepsi kaldırıldı ve yerlerine Turizm şirketince bugünkü büyük otel ve müştemilâtı yapıldı. Gerçi bu yıktırılanlar esasen derme, çatma şeyler olduğundan kaldırılırken ne Belediyeler, ne de Beden terbiyesi ses çıkarmadı amma, bundan sonra tanınacak hakların ve yapılacak bina ve sair tesislerin kaldırılması da zor olur. Müstakbel Abant'ın inkişafına da engel teşkil eder.

Onun için ABANT, bir bütün olarak mütalâa edilip bugün değilde yarın için imâra hazır bulundurulmalı ve her isteyene bir köşesi tahsis edilip taksime uğramamalıdır.

Bolu Linyitleri ve yakacak davamız

Dr. Şemsettin ULAŞ

İngiliz sosyoloğu Herbert Spencer "İlk Prensipler" adlı eserinde "Bir milletin mesuliyetini omuzlarına alanların ilim ve ahlaki seviyeleri ile o mil letin istikbali arasında yakın münasebetler vardır" demekte ve bu tip ahlaklı ve faziletli idarecilerin yüksek bilgi seviyeleri ile mütenasip olarak, idare ettikleri cemiyetin karşılaştığı ciddi ve hayati problemleri vaz ettikleri çarelerle hâllederek böylece cemiyetin refah ve saadetini sağladıklarını bildirmekte, aksine ilim ve ahlâktan yoksun idarecilerin cemiyetin karşılaştığı buhranları dar kafalarından çıkan basit tedbirlerle hâlletmeye teşebbüs etmelerinin ise cemiyetin felâketine sebep olabileceğini ifade etmektedir. 1963 yılında memleket ve Milletimizin 5 yıllık maddi hayatını bir iktisadi plân ve programa bağlıyan anlayışı müsbet bir anlayışın sonucu olarak kabul ettiğimizi ifade ettikten sonra Türkiyenin, Türkiye dışında Milletlerarası şöhret yapmış turistik bir beldesi olan Bolu'nun bu plânın 5 yıllık turistik faaliyetleri arasına alınmayışından duydudumuz üzüntüyü ifade etmek yerinde olacaktır. Bugün için her bir ferdine Millî gelirden yılda 460 Tl. gibi düşük bir nisbet isebet eden memleketimizin, iktisadi ve sınai hayatı 200 seneden fazla bir maziye sahip Avrupa devletleri ile yarışa çıkması düşünülemiyeceği için, Türk Milletinin istikbalini maddi yönden teminat altına alacak 2 mevzu kalmaktadır. Biz bu yazımızda bugünkü iptidai şartlar içerisinde dahi yıllık Millî gelirimizin % 42 sinin ziraatten geldiğini beyan edersek temas ettiğimiz problemin hayatiyeti kendiliğinden anlaşılacaktır. 1961 yılı bütçe konuşmasında Ziraat Vekilinin ifade ettiği gibi 250 milyon dönüm olan ekim sahamızın 70 milyonu evsafını kaybetmiş, 300 milyon dönüm olan meralarımızın 100 milyon dönümü ot yetiştirmek kabiliyeti yitirmiş, 105 milyon dönüm olan ormanlarımızın da 80 milyon dönümü bakım ve ıslaha muhtaç bulunmaktadır. Dönümüne 1 kg. sun'i gübre isabet eden hububat tarlalarımızın düşük verimini artırmak için bunlara bol ve ucuz sun'i gübre vermek bazı güçlükler arzetmekte ise de yıllık 160 milyon ton olarak tahmin edilen tabii gübre istihsalinin yarısının %15 randmanla, hiçbir teknik vasıta kullanmaksızın ocaklarda yakılmasını önlediğimiz gün asgari 40 milyon ton tabii gübrenin tarlalara intikâli ve böylece istihsalin artırılması kısmen olsun sağlanabilecektir. Üzerine bayındırlık eserlerini yükselttiğimiz topraklarımızın her yıl, toprak örtülerinden mahrum bırakılmış olmaları dolayısıyla maruz kaldıkları erozyon kaybı, bir Konya Ovasına tekabül etmekte ve bu husus bugün artık feci bir sonuç olarak memleket ziraat ve iktisadiyatını tehdit etmektedir. Baade'nin ifade ettiği gibi eğer 40 sene sonra Türkiyenin tarla farelerini

(Devamı Sahife 12 de)

SELİMİ (*)

"Bolu'muzun eylence yerlerini gezen ve iyi bilip dile getiren bu ozan Sultan veya Şehzade Selim olamaz mı?,.

Muhsin KARAMANOĞLU

Azmi rahettim Yaylaya doğru
Haylı mesafe imiş Varuş arası
Can atardım ben ehibbaya doğru
Zira anın olmuşum müptelası

Çölmek deresinden çıktım yukarı
Yeşil tepelerde ettim kararı
Kuyumcu suyuna kıldım nazarı
Otlu Sulu yerler Dağı Ovası

Anda keyfin biraz cilasın aldım
Nehal ise yokuş yukarı saldım
Kocacık yokuşun çıkınca kaldım
Katı yaman imiş hakkın cezası

Dolamaçta biraz ayak sürüdüm
Yolun kahrı cefasından eridim
Çamlık başı deyu pekce yürüdüm
Gözlerimin döndü rengi foyası

Çamlı bahce arka vermiş bir Dağ'a
Baharın zeyn (1) olup dönmüş o Bağa
Bin bela ile çıktım Bakacak'a
Müferrah bir güzel tarhı edası

Keşfi Hüseyin efendinin makamı
Dıraht (2) lar üstüne kalmış kayalar
Hayır ile yad edip ruhun müdamı (3)
Tavaf eyler anı Bay'ü gedası

Safa geldi oluğu hob havası
Ayan'ı Vilâyet eder anda karar
Ab'ı hayat gibi anın Suyu var
İçen ehli derde olur devası

Emir oluğunu eden ziyaret
Cane safa verir hem Ruha rahat

Eğri Çam hakkında ettim şehadet
Cennet asa disem yoktur hatası
Hoş teferrüç yeri Kayın Pınarı
Ab'ı kevser gibi akar Suları

Azmeyleyüp çıksan andan ukarı
Dikilür karşına Ayı kayası
Aktepenin mahfi seyri seyranı
Çekinür Ademin zevkıne canı

Çifte oluk ile hem Kurt alanı
Teferrüç yerleri güzel havası
Gerdek Kayasında Dile muradın
İnayetin iste Rabbülibadın

Yağcılar köşkünde deşt'i sumatın (4)
Kebabın ye idüp bade safası
Aynülgarpte çek yarı kenara (5)
Eremezlar sırrına aşikâre

Kazan kayasında durup bir pare
Rahat eyle gele keyfin cilâsı
Uçurumlu yerdir Katmerli Kaya
Düşersen bin pare olursun zira

Eğerli Taşı etseyrü temaşa
Sohbetinin varmı haddi kıyası
İnce elek ehli maarif yeri
Maymun Tepesinden gitme ileri

Hacet Tepesinde el açmış Peri
Hazret'i Hallak'a sıdkı duası
Şerbetci köşkünde olurmu hüner
Cem, olurlar sadrına bunca dilber

Yassı kaya Bağ'ı bihişte benzer (6)
Baharistan ile giymiş libası

Haylı vasice yer keklil alan'ı
Temaşaya çıkar pir'ü civan'ı
Azap oyununa akşam zamanı (7)
Birkaç mesaf olur bırak şakası (8)

Torba boşaldanın yerise dardır
Beş olukda seyirci bişümardır (9)
Her dıraht üstüne sayedardır
Her tarftan esüp bad'ı sâbâsı

Çimenler yeşil deryaya dönmüş
Her taraf gülşeni dibâya dönmüş
Hasan Bağ'ı Bihişt âsaya dönmüş
Nedir anda bunca Bülbül sadası

Ehli aşkın hatırı mesrur olur
Gam kasavet canu dilden dur olur
Gün gibi âlem yüzü pürnur olur
Her baharın olur ruha gıdası

Her kelâm bezmü letafettir.
Her bir seher yüzün helavettir.
Cânâ safa Ruhlara rahatdir
SELİM'in müş'iri (10) rengin edası

1 - Zeyn: Bezenmiş tezyin edilmiş. 2 - Dıraht: Ağaç 3 - Müdamı: Daim olması 4 - Deşt: Sahra, Kır, Ova, - Sumat: sıralar, Taburlar, Saflar. 5 - Ayn: Burada Pınar, Çeşme, Subaşı manasına alınmıştır. 6 - Bihişt: Cennet. 7 - Azap: Ateş, Nar. 8 - Mesaf: Kıtal. 9 - Bişümar: Sayısız, Hisapsız. 10 - Müş'ir Bildiren Agâh eden. Meşarda olabilir: Hassa ve Kuvvet manasına gelir. Burada Müş'ir olması daha uygun geliyor.

Not: Bu Selimin Cönkten alınmış daha başka şiir ve koşmalarıda neşredilecektir.

BOLU

Prof. Besim Darkot;

Bu yazı Besim Darkot'un, İslam Ansiklopedisine yazdığı "Bolu "maddesinden alınmıştır.

Şimâlî Anadolu'nun garp kısmında, Filyos nehrine karışan Bolu suyu (Büyük su)'nun üzerinde ve etrafı dağlar ile çevrili (Cenupta, eskilerin Galatya Olymposu dedikleri Aladağ silsilesi-en yüksek zirvesi Köroğlu tepesi 2378 m.- eteklerini meydana getiren Semen dağı : 1854 m ;Şimâlde, Sünnice yahut Kara-Dere dağı:1829 m.) büyük bir ova-Bolu ovası deniz seviyesinden 710 m. irtifâda, ayni adlı vilâyetin merkezi olan bir şehirdir.

Bolu, önceleri Bthynion (Bithynium) ve daha sonra Claudiopolis denilen bir ilk çağ beldesinin yerine kaim olmuştur: Bu belde, Bthynia ile Paphlagonia arasında hudut çizgisi gibi gösterilen Billaios (Billaeus ; Plinius'a göre Billis-şimdiki adı ile Filyos) nehri üstünde Strabon'a göre (XII,565), Tios (Tium)'un (şimdiki Filyos ağzında) yukarısında bulunmakta idi ve civarında kaplıcalar vardı (Plin ep.,X,39,48). Bununla beraber, kadîm Bthynion'un şimdiki Bolu yerinde, yâni ovanın ortasında değil, fakat kenarında bulunması ve mevkiinin de, Bolu'nun şimâlinde dağ eteğinde, halkın Eskihisar (Kiepert haritasında Hala-Hisar) dediği harâbe yerine tekabül etmesi mümkündür. Şüphesiz ki, bu mevki, tahkime elverişli olmak bakımından, ova ortasında müdafaası güç bir yere tercih edilmiş ve ancak sonraları, bugünkü Bolu'nun yerinde kurulan şehir bu eski beldeyi istihlâf etmiştir. Roma devrinden önce bu mevkiin pek ehemmiyeti olmadığı, ancak Salonia ovasında ve etrafındaki dağlarda yetiştirilen sürülerin verdiği sütten istihsâl olunan peynirlerin Roma'ya gönderilecek kadar meşhur olduğu kaydedilmektedir. Salon şehrinin kadîm Bolu'ya tekabül edip etmediği katiyetle bilinmiyor. Roma devrinde, imparatorun adı ile, beldeye Claudiopolis denilmiş, şehrin kalesi şimdi orta okulun bulunduğu ve ova zemininden 50 m. kadar yüksek bir tepe üzerinde inşa edilmiştir. Tepenin en yüksek kısmında bir hisar ve daha aşağıda da, beldeyi kuşatan bir sûr vardı. Yakın asırlarda, lüzûmu kalmadığı için harap olan ve malzemesi de kârğir mebâni inşasında kullanılan hisarın ve sûrların şimdi hemen hiç bir izi kalmamıştır. XVII. asır ortasında Evliya Çelebi'nin topraklı bir tepe üzerinde dört köşe harap bir kalecik diye târif ettiği hisarın bir kaç parçasına XIX. asır ortalarında A D. Motdmann rastlamıştır. 1334 (1916) sâlnâmesinde, hisarın bâzı izlerinin yalnız Karga tepesinde kaldığı, sûrun ise yakılıp toprak yığını haline geldiği, 1886 senesine doğru idâdi mektebi (orta okul) inşa ettirilirken, sûr harâbelerinden taş alındığı kaydedilmektedir. Her ne olursa olsun, kadîm belde, Hadrian zama-

nında, bu imparatorun nedimi, Antinous'un-ki, ölümünden sonra mâbut derecesine yükseltilmişti-doğduğu yer olarak çok itibar görmüş ve Cladiopolis adına inzimamen, Hadrian'ın adını da almıştır. Pausanias (L.XII,9,7), yanlış olarak, Sangarius (Sakarya) kıyısında gösterdiği bu şehrin Arkadya muhacirleri ve Mantineenler tarafından iskân edildiğini ve burada Antinous şerefine her 5 yılda bir şenlikler yapıldığı kaydeder. Kayser Theodosius, bu şehri Bithynia'nın şark kısmında teşkil edilen Honorias eyâletine merkez ittihaz etmiştir. Şehrin mevkii, Peutinger tabulasında doğru olarak gösteriliyor (IX,3). İlk çağların sonuna doğru şehrin şiddetli bir zelzele yüzünden harap olduğu kaydedilmektedir. Daha yakın devirlerde ise, ahşap inşaat dolayısıyle, sık-sık yangınlar vukua gelip, bâzan şehrin hemen tamamiyle harâbeye uğradığı biliniyor. Şehrin bugünkü adının, Cladiopolis isminin "belde" mânasına gelen son parçasından çıkmış olması muhtemeldir; Bununla beraber şimdiki ad ile Filyos nehrinin eski adı (yukarıda kaydedilen Billaios, Billis; başka kaynaklarda Bilion, Bilem (Geogr.Rav.,II,17), Byleum (Peutinger,IX,4) arasında yakınlık dikkati çekiyor. Bolu adının ne zamandan beri yerleştiği hattâ şehrin hangi tarihte Türkler tarafından fethedildiği kat'iyetle mâlum değildir. XII-IX asırlar sarfında Anadolu içinde defalarca garba doğru ilerlemiş islâm ordularının, arada bulunan büyük dağ engelleri yüzünden sokulamamış olduğu söylenebilirsede, XIII. asırda Anadolu Selçuklularının parlak devrinde ve müteakip asrın başlarında İlhanlılar hakimiyeti sırasında, yâni Ankara havâlisi gibi iç Anadolu'nun şimal'i garbî kısımlarında Türk hakimiyeti tesis ettikten sonra, bütün bu hâvalinin de istilâ edilmiş olması ve Bizans nüfûzu altında kaldığı devirlerde bile akınlara mâruz kalmış bulunması mümkündü.

NOT : İslam Ansiklopedisinde 1943 de yayınlanmış olan bu yazının, Osmanlılar devrindeki Bolu'nun durumu ve medeniyet eserlerini gösteren bölümü gelecek sayılarda yayınlanacaktır.

BİRKAÇ SÖZ

1 - Ana cadde üzerinde Bolu'nun kara lekesi haline gelen Tabaklar hamamının yıkılmasını önliyen Türkiye Yüksek Anıtlar Kurulunu Bolunun tercümanı olarak "İstenmiyen Kurul" olarak ilân ederiz.

* *

2 - Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından bundan uzun bir süre önce Bolu Valiliğine hitaben Bolu'da bir müze ve Güzel Sanatlar Akademisinin nüvesini teşkil edecek bir müessesenin açılabilmesini temin için bir yazı yazıldığını ve buna da maalesef hiçbir cevabın verilmediğini, halbuki Bolu gibi birkaç İl'e gönderilen yazılara müsbet cevaplar geldiğinin ve buralarda bu kuruluşların yapıldığını (Mersin gibi) öğrendik. Ve bunun niçin ihmal edildiğini de bilmek isteriz.

* *

3 - Bundan önceki sayılarımızda Bolu'da bir Ticaret Lisesinin açılacağını ve Böyle bir müessesenin Bolumuza sağlıyacağı faydaları özetlemiştik. Fakat bu yazımız bir istekten öteye geçemiyeceğe benziyor.

Millî Eğitim Bakanlığında bu yolda yaptığımız incelemelere göre, Ticaret Lisesinin açılabilmesi için Özel İdare tarafından verilecek olan bina, ihtiyacı karşılıyamıyacak, ancak bir İlkokul yalnız üç sene müddetle geçici olarak verilebildiği takdirde kuruluşun gerçekleşebileceğini öğrendik. Şimdi bu duruma göre iş Millî Eğitim Müdürümüze kalıyor. Bolu için çok lüzumlu olduğu meydanda olan Ticaret Lisesinin açılabilmesi için gereken çabayı göstereceklerinden eminiz. Eskiden mevcut ve son iki senede yapılan yeni binalarla sekize yükselen İlkokullardan birisi üç senelik bir devre için ve Boluya yeni bir Okul kazandırmak amacıyla verilemez mi?

* *

4 - Türkiye Turizm Derneği tarafından "Turistik Bolu" isimli bir eserin yayınlayacağını memnuniyetle öğrendik. Fakat Bolu'yu Turistik ve Tarihi yönden tanıtma çabası içinde bulunan Çele dergisine müracaat etmiyen ilgililerin kulakları çınlasın demekten kendimizi alamadık.

Bolu için büyük bir müracaat kitabı, muhakkak ki selâhiyetli bir kitap olacaktır. Böyle salâhiyetli bir kitabı meydana getirenler acaba ne derece salâhiyetli kişilerdir.

Bize Gelenler :

Ayıntap Nasıl Gazi Oldu : Şükrü Erdoğan Ulu'nun 4 perdelik manzum Millî piyesi. Fiatı 2 Lira 44 S.

Ayça : Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneğinin yayınladığı aylık kültür dergisi sayısı 1, yıllığı 12 TL. Haberleşme adresi PK. 32 İzmit.

İmece : Hamza Soydaş'ın yayınladığı aylık fikir ve sanat dergisi sayısı 1, yıllığı 10 TL. İsteme adresi: PK. 373 Ankara

Aydınlık : Hüseyin Koçak'ın yayınladığı aylık, düşün, sanat, eğitim dergisi. Sayısı 1, yıllığı 10 TL. İsteme yeri : Aydınlık dergisi Çine - Aydın.

Çorumluya Çağrım : Çorum Yüksek Talebe Derneği Ankara şubesinin yayınladığı aylık fikir ve memleket dergisi Fiatı 150 Kr. İsteme yeri İmrahor cad. No. 18 İncesu-Ank.

Çatı : Asım Konaklı'nın kurduğu ve Bedia Özkan'ın sorumlu yönetmenliğini yaptığı aylık düşün ve sanat dergisi sayısı 1, yıllığı 12 TL. Haberleşme adresi PK. 110 Tlf. 1715 Bursa.

Zeren : Aylık sanat ve düşün dergisi. İsteme adresi PK. 190 Aksaray İstanbul sayısı 1 lira.

Ilgaz : Aylık fikir, sanat ve eğitim dergisi sayısı 1 lira. İsteme adresi Ilgaz dergisi Ilgaz.

Yeni Ufuklar : Aylık sanat, düşün dergisi Fiatı 125 Kr. İsteme adresi PK. 1034 Galata-İst.

Sanat Dünyası : 15 günlük mimari, dekoratif sanatlar, resim, heykel, edebiyat, müzik, sinema, tiyatro dergisi. Fiatı 100 Kr. İsteme adresi PK 25 Fatih - İstanbul.

Çizmecioğlu Motel

İSTANBUL-ANKARA ASFALTINDA BOLUYA 1 KM. MESAFEDE KILINÇASLAN KÖYÜ MEVKİİNDE SICAK SU, KALORİFER VE BÜTÜN KONFORU, BİLGİLİ PERSONELİ VE MÜKEMMEL SERVİSİ İLE SAYIN MÜŞTERİLERİNİN HİZMETİNDE

TELEFON BOLU : 66